

Nr 227.

Av herrar **Sandén** och **Wagnsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om nöjesskatt, m. m.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 271 med förslag till förordning om nöjesskatt m. m. tillåta sig undertecknade följande framställning och förslag.

Propositionen med förberedande utredning sysselsätter sig väsentligen med två problem, vilka stå i ett visst sammanhang med varandra, nämligen *dels* ökandet av det allmännas inkomster genom nöjesskatten, *dels* frågan om stöd åt det svenska filminslaget i biografrepertoaren. Utan att gå närmare in på de skattetekniska anordningarna, vilja vi sålunda i denna motion företrädesvis taga sikte på de bägge ovan angivna huvudproblemen. Vi lämna då i detta sammanhang åsido frågan, huruvida icke tiden vore inne för ett likställande i skattehänseende av teater och biograf, ehuru mycket synes oss tala därför. Vid återblick på de senare årens i jämn stegring stadda nöjesskatt visar det sig i varje fall, att skatten från biograf alltmera utgör den huvudsakliga inkomstkällan, och vi finna häri en återspeglning såväl av filmens betydande utveckling i och för sig under särskilt det senaste årtiondet som av dess alltmera dominerande betydelse för hela folkets alla lager såsom formen för underhållning och dramatiskt bildningsmedel. Betydelsen av biografens fortvaro även i allvarsdigra och tyngande tider är därmed också framhållen. Emellertid torde i förhandenvarande tidsläge de rent statsfinansiella synpunkterna vara av sådan vikt, att man bör, liksom finansministern i propositionen synes göra, för närvarande i första rummet taga denna synpunkt i sikte.

Om vi till en början utgå från, att nöjesskatten för att fylla sin statsfinansiella bestämmelse bör sättas så, att den ger så stor behållning som möjligt, synes det självklart, att stor omtanke bör ägnas avvägandet av nöjesskatten på biografföreställningar, så att behållningen därav verkligen blir pålitligt givande, på samma gång den blir praktiskt anordnad. I senare hänseendet vill det förefalla, som om den särskilda progressionen mindre skulle verka till behållningens säkerställande än till åstadkommande av ett invecklat system för beräkningen av skatten i förhållande till olika och även mera sällsynta prislägen. Man måste hålla för ögonen, såsom också framgår av de fackmässiga remissyttrandena, att man för biografens del har att räkna med ett helt igenom dominerande prisläge vid och omkring 1: — kr. per biljett. Den skärpta beskattningen av entréer i högre prislägen skulle tydligen spela en mycket underordnad roll, om ens någon, medan den med sina ojämna

örestal vore förbryllande vid tillämpningen i biljettkassorna såväl som i redovisning och kontroll. Enligt nuvarande förhållanden torde ett biljettpris av en krona, plus skatt, över hela landet utgöra huvudmassan av biografentréerna. Då Sveriges Biografägareförbund liksom Svenska Film- och Biografföreningen u. p. a., i det man vänt sig emot den invecklade beräkningen av skatt på bruttopriset — med bl. a. påföljden av skatt på skatt — i stället hänvisat till en högre procentsats än den föreslagna, men lättare att tillämpa och beräknad på nettopriset, och därvid förslagsvis nämnt en beräkning av 25 % i nöjesskatt i alla prislägen, vill det ovillkorligen förefalla, som om detta vore värt att taga fasta på såsom ägnat att giva en jämnare, säkrare och otvivelaktigt större behållning för det allmänna. Vi anse därför, att denna av fackmännen själva förordade beskattning bör komma i fråga framför den av Kungl. Maj:t i propositionen föreslagna beräkningsgrunden för taxa II.

Det andra moment, för vilket vi haft så mycket större anledning att stanna, som det utgör en fråga, vilken undertecknade tidigare och senast vid senaste urtima riksdagen i motion (I: 42) framlagt till riksdagens prövning, nämligen den sedan länge aktuella frågan om statligt stöd åt den inhemska filmproduktionen, synes oss just i nuvarande läge förtjänt av allvarligt övervägande. Det bereder oss tillfredsställelse att finna, hurusom utredningsmannen, borgmästare J. Laurin, funnit den av oss inom riksdagen väckta fråga »utan tvivel förtjäna beaktande», även om han för sin del sett den såsom beroende av de åtgärder, som statsmakterna möjligen på annat sätt kunde önska genomföra »i syfte att begränsa den för landet dyrbara importen av utländsk film». Även departementschefen synes icke ha förbisett, att statsmakterna i någon mån borde lämna stöd åt inhemsk filmproduktion, och icke heller han har velat bestrida, att detta skulle kunna ske i form av en differentiering av nöjesskatten. »Därest icke den internationella situationen på sista tiden så väsentligt omskapats», säger han å sid. 26 i propositionen, »skulle jag icke ha varit obenägen att överväga en nedsättning av nöjesskatten vid förevisning av svensk film. Men, tillägger han, »en mycket väsentlig del av importen till vårt land av utländsk film torde ha blivit omöjliggjord, och när denna import skall kunna återupptagas, undandraget sig varje bedömande». Och därefter följer helt överraskande: »*Konkurrensen med utländsk film torde för närvarande sakna större betydelse för de inhemska filmproducenterna*», och under dessa omständigheter har han funnit frågan om stöd åt svensk film genom lättnad i nöjesbeskattningen böra ställas på framtiden.

Den återgivna tankegången torde icke hålla inför en närmare prövning. Enligt kända förhållanden har den svenska filmproduktionen uppnått en sådan utveckling, att intet land av motsvarande storleksgrad kan uppvisa något liknande. Det lär knappast behöva påvisas, att efter ljudfilmens genombrott för cirka tio år sedan ett litet land med ett starkt begränsat språkområde är så gott som helt avskuret från export i fråga om s. k. spelfilm. Lika klart

är också, att en på inhemsk produktion baserad repertoar representerar en särskild dragningskraft inom det egna landet. När Sverige konsumerar enligt sist tillgängliga siffror 312 importerade helprogram mot 30 inhemskt producerade, så innebär icke detta, att den svenska filmens förekomst i biograf-repertoaren i förhållande till den utländska skulle motsvara siffrorna 30 till 312. Förhållandet justeras på ett iögonenfallande sätt, om man har sig beaktat, att en utländsk film importeras i tre, endast undantagsvis ett något högre antal kopior, medan en svensk film framställs i 20 à 25. Räkna man i repertoarveckor, lär man, enligt uppgifter, som vi sökt och funnit fackligt bekräftade, komma fram till, att den svenska filmens frekvens på de svenska biograferna utgör omkring 35 % och den utländska filmens alltså ungefär 65 %. Häremot svarar en liknande proportion i biografkassorna. Det är därför redan ett anmärkningsvärt stort inslag i den svenska biografrepertoaren, då man kommit upp till 30 svenska filmprogram, vittnande om att de svenska filmproducenterna på ett ambitiöst sätt spänt sina krafter. Mycket härutöver torde man icke f. n. kunna komma, men väl mindre, om filminförseln utifrån skulle varaktigt nedgå eller utebli. Propositionens författare räknar emellertid med, att i den mån den utländska importen skulle minska eller upphöra, så kan den helt enkelt suppleras i behövlig grad med ökad svensk filmproduktion. Detta antagande är icke hållbart. Tvärtom måste man räkna med, att de på längre sikt ansvarigt arbetande svenska filmproducenterna måste känna sig tvingade till ökad återhållsamhet och försiktighet i fråga om finansiering av svensk film, därest den utländska filmen skulle saknas. Här är nämligen att märka, och det beröres direkt eller indirekt i samtliga fackliga remissyttranden, att repertoaren är i högsta grad beroende av nödig omväxling, så att ett svenskt inslag utöver det uppnådda 30-talet program per år knappast kan påräknas, därest en givande biografdrift skall kunna fort-sättas.

Nu torde förhållandena för ögonblicket ligga så till, att främmande film finnes inom landet för närmaste tiden, ungefärligen till årsskiftet; huru därmed senare kan bli fallet, undandraget sig för närvarande säker beräkning. Man får emellertid hoppas, att en viss grad av filminförsel under alla förhållanden skall kunna upprätthållas. Följden skulle eljes bli, så vitt vi kunna se, den högst sensationella men lätt insedda, att ett flertal biografer skulle nödgas *stänga* av brist på repertoar, ett i och för sig oangenämt och särskilt skadligt läge i allvarstider. Men därav skulle också följa minskat utrymme för framförandet av de svenska filmprodukterna. Det ena som det andra skulle leda till katastrof för nöjesskatten i fråga om biografen.

Det är sålunda efter vår mening både önskligt och nödvändigt, att så vitt möjligt den svenska filmproduktionen kan upprätthållas, och likaså att dess standard icke måtte sänkas, vilket vore att befara, därest produktionen glede över till rent spekulativa, hasarderande företagare i stället för att som nu i huvudsak ligga i händerna på stabila företag, utrustade med erforderliga

produktionsanstalter och vad därtill hör, däribland stadigvarande specialkunnig personal, samt baserade på med biograföreelse kombinerad drift, vari även ingår nödig kvantitet av utländsk repertoarfilm. Det har tidigare i många sammanhang och även inför riksdagen framhållits, huru viktigt det är att för ett kulturformande medel som filmen icke fältet lämnas fritt för en invasion av blott produkter av främmande mentalitet. Betydelsen härav framstår icke endast vid betraktande av huvudnumren i filmrepertoaren, utan även i fråga om den kulturella kortfilmen, ofta ett viktigt meddelelsemedel till allmänheten, samt journaler och andra fyllnadsbilder. I tider som de innevarande utgöra dessa biprogram en påpassligt utnyttjad väg till främmande påverkan, som man från olika håll icke drager sig för att påträngande begagna. Till den andliga beredskapen i vårt land räkna vi, kort sagt, möjligheten att hos oss själva framställa film, som talar i mer än ett hänseende vårt eget språk till vårt eget folk, samt det kontinuerliga upprätthållandet av möjligheterna till sådan framställning av verkligt hög kvalitet.

Utom vad som framgår av vårt lands och vårt språkområdes ringa befolkningstal och utsträckning är det väl känt, att produktionen av spelfilm är i sig själv kostsam och att den långt ifrån alltid ger sina kostnader tillbaka. Det är därför som ett statsstöd i någon form ter sig som en viktig angelägenhet för säkerställandet av en svensk filmproduktion av nuvarande kvantitet och utan sänkning av dess standard. Det är därvid glädjande att iakttaga, att Sveriges Filmuthyrareförening u. p. a., vilken omfattar det stora flertalet av ombuden för filmimportörerna från de stora utländska filmproduktionerna, icke heller haft något att invända emot ett stödjande av den svenska filmen, vars behövlighet som ingrediens i vårt lands biografväsen även från sådant håll är inseedd. Man har endast av förklarliga skäl gjort den önskan gällande, att ingen skillnad göres i prissättningen för biljetterna till biograf, som spelar importfilm eller som spelar svensk film. Detta önskemål torde vara lätt vunnet på det sättet, att nöjesskatten i båda fallen uttages efter enhetliga grunder, men att såsom statligt stöd en viss del av samma skatt kommer den svenska filmproduktionen tillgodo genom återbäring. De närmare reglerna härför torde vara lätt funna och ordnade.

Med stöd av vad vi anfört få vi därför yrka, att riksdagen måtte besluta,

dels att nöjesskatten i fråga om biograf måtte enhetligt fastställas till 25 procent på nettopriset för entré,

dels att viss del av den statliga nöjesskatten, i den mån den inspelas på svenskt program, måtte restitueras genom statsverkets försorg till vederbörande filmproducent.

Stockholm den 31 maj 1940.

J. Sandén.

Rub. Wagnsson.